

s nově rekonstruovanou ústřední budovou na Kobližné. Zídek se podílel na přípravě výstavy *Knihovna pro město* instalované v Křížové chodbě Nové radnice a také na vydání stejnojmenné jubilejní publikace. To byl poslední významný ediční čin. Jeho osobní problémy narůstaly, až vyvrcholily jeho smrtí 13. 2. 2002.

Is odstupem pěti let lze soudit, že by se jeho osobní i profesní život odvíjel jinak, kdyby jej nezasáhly průvodní jevy normalizace. Na druhé straně je až nepochopitelné, že Zídek, jako představitel energického a společenského kolegy, se dostal do takových stresových situací, které nezvládal a kterým podlehl.

Jaromír Kubiček

ZA PSYCHOLOŽKOU OLGOU KOLAŘÍKOVOU

S PhDr. Olgou Kolaříkovou, DrSc. jsem se v letech 1946–1948 setkával jako pomocná vědecká síla Psychologického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, dále (po mém vyhazovu z vysoké školy v roce 1969) v Pedagogické knihovně v Brně, Solniční 12, a konečně – po listopadu 1989 – na akcích Masarykovy společnosti a Mahenova památníku v Brně. Oceňoval jsem především její dlouhodobý zájem o psychologii osobnosti.

Narodila se 9. 5. 1927 v rodině ruského legionáře a vyrůstala v duchu T. G. Masaryka; proto zastávala životní krédo „Pracovat, nelhat, doufat“. V roce 1951 dokončila studium na brněnské Filozofické fakultě doktorátem. V letech 1952 až 1963 pracovala jako praktická psycholožka v dětských domovech a poradnách v Kroměříži a v Brně. Z tohoto praktikování výtěžila mimo jiné studii o dětských deprivacích (Čs. psychologie 1957).

Od roku 1963 do roku 1988 byla vědeckou pracovník na psychologickém pracovišti v Brně (pod vedením prof. PhDr. V. Chmelaře, DrSc.) a zaměřila se na psychologii osobnosti. V roce 1968 dosáhla hodnosti CSc. na základě kandidátské disertace *Některé vztahy v zájmových strukturách osobnosti a jejich diferenční aspekty*. Souběžně s působením na psychologickém pracovišti, a to v letech 1971 až 1975, přednášela externě na Katedře psychologie Filozofické fakulty v Brně o různých směrech psychologie osobnosti, například o psychologii hlubinné, behaviorismu, teorii Lewinově aj. To bylo dosti neobvyklé, protože tehdy se existence takových směrů v psychologii spíše zamlčovala či obcházela. Napsala pro katedru i skriptu *Přehled teorií statické a dynamické struktury osobnosti* (vyšla v roce 1976). Orientovala se v nich na problematiku temperamentové a motivační struktury osobnosti. V tom pokračovala řadou studií, které vyšly v sedmdesátých a osmdesátých letech v časopise Čs. psychologie a v různých sbornících.

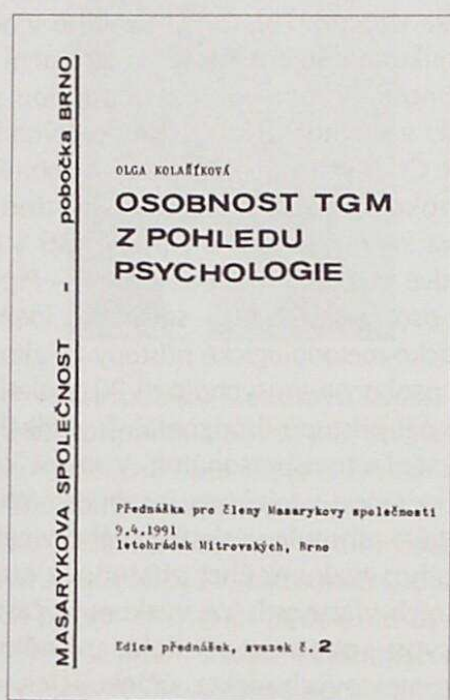
Od roku 1976 se opět plně soustředila na bádání na svém kmenovém pracovišti v ČSAV a vydala dvě knižní publikace. V první – *Problémy struktury osobnosti* (1981) – se snažila identifikovat teoreticko-metodologické přístupy ke zkoumání struktury osobnosti v psychologii 20. století. Rozlišila zde pět přístupů (horizontální, vertikální, rysový, situační a transpersonální). V druhé knize – *Perspektivy teorie a výzkumu osobnostních vlastností* (1986) – shrnula výsledky svého víceletého teoretického výzkumného přístupu k otázkám osobnostních vlastností. Ve výzkumné části soustředila svou pozornost na nalezení některých nových kontextových efektů, účinkujících při posuzování lidí prostřednictvím temperamentově-charakterových vlastností.

Pět let (1981–1986) postupně vycházel ze Zpráv Psychologické laboratoře ČSAV v Brně její *Česko-francouzský psychologický slovník*. Přinášel francouzské ekvivalenty odborných psychologických termínů.

V roce 1995 vydala v časopise Čs. psychologie stať o „chápatel“ psychologii osobnosti. Navázala tak na významný spis W. Diltheye (1833–1911), který formuloval své rozlišení psychologie vysvětlující a psychologie chápatel. Dříve něco takového uveřejnit nebylo z ideologických důvodů vůbec možné. K této stati ji podnítily některé zahraniční studie, které sice preferovaly v psychologii osobnosti „chápatel přístup“, avšak příliš jednostranně a bez důkladnější metodologické analýzy.

V druhé polovině devadesátých let vydala několik statí z psychologie náboženství. Svůj zájem o tuto tematiku však projevila mnohem dříve, a to po roce 1983, kdy se její psychologické pracoviště ocitlo pod uměle vytvořenou střešou společně s někdejší Ústavem vědeckého ateismu a společenského vědomí. (Recesně jej, ovšem jen mezi sebou, nazývali „ústav společenského bezvědomí“.) Ač tam byla nějaká literatura o psychologii náboženství, ovšem jen ateisticko-propagandistického zaměření, dalo se i z ní vytušit, že je i jiná psychologie náboženství. A právě k ní se O. Kolaříková postupně propracovávala. Zachovávala přitom ovšem orientaci na společné území psychologie osobnosti a psychologie náboženství.

Vychovávána v dětství a v mládí v duchu Masarykově, vrátila se k Masarykovi badatelsky ve svém stáří. Teprve v polistopadové době a jako členka Masarykovy společnosti si uvědomila, že v masarykovské literatuře se dá najít mnoho výpovědí o psychologicky zajímavých stránkách osobnosti TGM. Začala dílčími studii uveřejňovanými v časopisech a v jednom sborníku, a skončila monografií *Tomáš Garrigue Masaryk z pohledu osobnosti. Psychologická interpretace údajů z osobních dokumentů* (1999). Nashromážděný materiál převedla do osmi témat. V prvních třech přihlíдела k jeho dětství a mládí. V dalších třech k temperamentovým stránkám Masarykovy osobnosti. V sedmém ke koexistenci Masarykovy velké sociability a značné altruistické empatie,

v osmém k Masarykově náboženskosti. A v přidaném devátém ke kouzlu Masarykovy osobnosti.

Poslední její prací, evidovanou v Moravské zemské knihovně v Brně, je studie *Téma osobnostních rysů v psychologii dvacátého století* (2005).

V letech 1964–1990 byla předsedkyní brněnské pobočky Čs. psychologické společnosti při ČSAV.

Celkově vzato přispěla Olga Kolaříková výrazným způsobem moderní čs. psychologii. Mnohé její práce vzbudily pozornost i v zahraničí. Proto byla právem v roce 1988 její práce oceněna stříbrnou plakétou Františka Palackého, kterou jí udělila ČSAV.

Jako masarykovka byla Olga Kolaříková humanitního smýšlení a citění. O tom svědčí celý její plodný život, završený zvláštním, zcela ojedinělým činem: před svou smrtí odkázala svůj dům s předzahrádkou a s velkou zahradou za domem v Brně – Králově Poli jako dar Moravské zemské knihovně v Brně. Zemřela 20. 12. 2005, takže jsem jí už nestihl popřát k jejím narozeninám svou veršovánkou *Čtyřverší pouze / milé Dr. Olze / žít v marné touze / plouti po Volze...* Odplula bohužel navěky – Čest její památce!

Poznámka: K jejím padesátinám (1977) a k jejím šedesátinám (1987) napsal jubilejní články do Čs. psychologie J. Viewegh. Já sám jsem s ní měl rozhovory v měsíčníku Masarykovy univerzity v Brně Univerzitní noviny k jejím sedmdesátinám (1997) a k vydání její monografie o TGM (2000).

Jiří Sedlák